

Nota Reserves en Vorzieningen 2026-2030

gemeente
TEYLINGEN

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
1. Inleiding	3
2. Definities, kaders en wetgeving	4
2.1. Onderscheid reserves en voorzieningen	4
2.2. Reserves	5
2.2.1 Soorten reserves.....	5
2.2.2 Functies van reserves	5
1.	
2.3. Voorzieningen	6
2.3.1 Definitie	6
2.3.2 Soorten voorzieningen	7
2.3.3 Functies voorzieningen.....	7
2.3.4 Bijzonderheden voorzieningen.....	8
3. Kaders beleid en beheer van reserves en voorzieningen	9
3.1. Instellen van een reserve.....	9
3.2. Wijzigen doel of bestemming.....	10
3.3. Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	10
3.4. Algemene reserve.....	10
3.5. Dekkingsreserves	11
3.6. Heroverwegingen bestaande reserves.....	11
3.7. Opheffen van bestaande reserves.....	12
3.8. Financiële verwerking wijzigingen.....	12
3.9. Voorzieningen.....	12
Bijlage 1 Overzicht Algemene reserve, bestemmingsreserves en voorzieningen	13
Bijlage 2 Overzicht reserves en voorzieningen per 1 januari 2026	21
Bijlage 3 Begrippen lijst	22
Bijlage 4 De meest relevante artikelen uit het Besluit Begroting en Verantwoording zijn:	23

1. Inleiding

Het voeren van een solide financieel beleid is een randvoorwaarde voor het realiseren van de ambities op de (middel)lange termijn. Daarbij is het van belang dat middelen doelmatig en doeltreffend worden ingezet. Reserves en voorzieningen vormen hierin een essentieel onderdeel.

Met het vaststellen van de nota reserves en voorzieningen stelt de gemeenteraad het formele kader vast waarbinnen het college en de ambtelijke organisatie met reserves en voorzieningen dienen om te gaan.

Deze beleidsnota beschrijft de kaders voor het beheer en de besteding van reserves en voorzieningen binnen de gemeente Teylingen. Het doel is te komen tot een transparante, solide en duurzame financiële huishouding, in lijn met de richtlijnen van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

De relevante informatie van de specifieke reserves en voorzieningen staat opgenomen in de jaarrekening. Deze nota biedt inzicht in:

- Het beleid met betrekking tot reserves en voorzieningen
- Bestaande reserves en waar nodig een voorstel doen voor het opheffen of aanpassen ervan.
- Het instellen van nieuwe reserves
- De richtlijnen van het BBV over reserves en voorzieningen

2. Definities en wetgeving

Gemeentelijke reserves en voorzieningen maken onderdeel uit van de financiële positie van de gemeente. Het omgaan met reserves en voorzieningen is een belangrijk instrument binnen het financieel beleid en omvat bestuurlijke keuzes. Deze keuzes worden ingegeven door zowel politieke als bedrijfseconomische afwegingen.

2.1. Onderscheid reserves en voorzieningen

Reserves en voorzieningen worden vaak in één adem genoemd, maar er is een wezenlijk verschil.

Reserves maken deel uit van het eigen vermogen. De gemeente kan deze in principe vrij besteden. Reserves worden ingezet om risico's op te vangen, schommelingen in kosten en opbrengsten te egaliseren of incidentele uitgaven te dekken. De gemeenteraad bepaalt de bestemming en kan deze wijzigen of opheffen.

Voorzieningen worden gevormd voor verplichtingen en risico's waarvan de omvang en/of het tijdstip onzeker zijn. Deze middelen zijn niet vrij besteedbaar en mogen alleen worden aangewend voor het doel waarvoor ze zijn ingesteld. De gemeenteraad kan de bestemming van een voorziening niet wijzigen.

De belangrijkste verschillen zijn samengevat:

Eigenschap	Reserve	Voorziening
Onderdeel van	Eigen vermogen	Vreemd vermogen
Verantwoordelijkheid voor instellen en opheffen van	Bevoegdheid Raad	Bevoegdheid college van B&W
Vorming	Voraf door de raad (raad heeft keuzemogelijkheid)	Achteraf door de raad. Geen keuze voor de raad door verplichtend karakter van de voorzieningen.
Wijziging van bestemming	Mogelijk na raadsbesluit	Niet mogelijk
Besteding/uitgaven	Via de exploitatie	Rechtstreeks uit de voorziening
Financiële onderbouwing	Niet verplicht, wel wenselijk	Ja, verplichte onderbouwing
Indeling	Algemene reserve Bestemmingsreserves Dekkingsreserves Stille reserves	Onderhoudsvoorziening Verliesvoorziening Specifiek te besteden middelen van derden Voorzieningen uit heffingen voor toekomstige vervangingsinvesteringen Personele voorzieningen
Opbouw (toevoeging)	Storting vindt plaats middels een raadsbesluit of de vastgestelde begroting.	Een storting in een voorziening wordt aangemerkt als een last binnen de exploitatie en vereist daarom geen afzonderlijk besluit.
Aanwending (onttrekking)	Onttrekken mag tot maximaal het begrote bedrag.	De uitgaven moet voldoen aan het specifieke doel waarvoor de voorziening is ingesteld.

2.2. Reserves

Reserves worden omschreven als vermogensbestanddelen die tot het eigen vermogen behoren en die bedrijfseconomisch gezien vrij besteedbaar zijn. Politiek-bestuurlijk kan aan reserves een specifieke bestemming worden gegeven. Reserves worden onderscheiden in algemene reserves, bestemmingsreserves, dekkingsreserves en stille reserves.

2.2.1 Soorten reserves

Algemene reserve

De algemene reserve omvat alle reserves die geen specifieke bestemming hebben. Deze reserve fungeert als het algemene financiële vangnet van de gemeente en kan worden ingezet voor het opvangen van risico's en onverwachte tegenvallers, en – indien de raad daartoe besluit – voor toekomstige investeringen.

De algemene reserve wordt gevormd door de bestemming van positieve exploitatiesaldi en incidentele baten. Aanwending van de algemene reserve vindt uitsluitend plaats op basis van een expliciet raadsbesluit. Het beleid rondom de inzet van de algemene reserve is van belang voor de financiële positie van de gemeente, met name in relatie tot het weerstandsvermogen.

Bestemmingsreserve

Een bestemmingsreserve is een reserve waaraan de gemeenteraad een specifieke bestemming heeft toegekend. Deze middelen mogen uitsluitend worden aangewend voor het doel waarvoor zij zijn ingesteld. De gemeenteraad kan deze bestemming op een later moment wijzigen of opheffen.

Een bestemmingsreserve wordt gevormd op basis van een vooraf bepaald doel en een inschatting van de benodigde middelen. Het is niet toegestaan om bestemmingsreserves in te zetten voor het structureel dekken van exploitatie-uitgaven. Voorbeelden hiervan zijn een woonfonds of een starterslening.

Dekkingsreserve

Als gevolg van de regelgeving in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is het niet toegestaan om investeringen direct ten laste van een reserve te brengen. In plaats daarvan worden investeringen geactiveerd en over meerdere jaren afgeschreven.

Een dekkingsreserve wordt gebruikt om (een deel van) de jaarlijkse afschrijvingslasten van een investering te dekken. Deze reserve kan worden gevormd voor het volledige investeringsbedrag of voor een deel daarvan. Indien bijvoorbeeld 40% van een investering wordt gedekt via een reserve, wordt ook 40% van de jaarlijkse afschrijvingslast ten laste van deze reserve gebracht.

Een aandachtspunt bij de inzet van dekkingsreserves is dat na afloop van de afschrijvingsperiode financiële ruimte moet worden gevonden voor vervanging van de investering.

Stille reserves

Van een stille reserve is sprake wanneer de actuele waarde (marktwaaarde) van een actief hoger is dan de boekwaarde. Dit kan zich bijvoorbeeld voordoen bij gebouwen of (landbouw)gronden die in eigendom zijn van de gemeente.

Stille reserves worden betrokken bij de bepaling van het weerstandsvermogen, aangezien zij een indicatie geven van de aanwezige (niet direct zichtbare) financiële ruimte.

2.2.2 Functies van reserves

Reserves vervullen verschillende functies binnen het financieel beleid van de gemeente. Hieronder worden deze functies kort toegelicht.

Bufferfunctie

De algemene reserve fungeert als financiële buffer voor het opvangen van onvoorziene omstandigheden en risico's. De algemene reserve maakt onderdeel uit van het weerstandsvermogen van de gemeente. De benodigde omvang is afhankelijk van de geïnventariseerde risico's en de getroffen beheersmaatregelen. Voor specifieke risico's kan ervoor worden gekozen deze direct te koppelen aan een bestemmingsreserve of voorziening, zoals vaak gebeurt bij grondexploitaties.

Bestedingsfunctie

Reserves kunnen worden gevormd met als doel middelen beschikbaar te houden voor specifieke uitgaven. Bij bestemmingsreserves is het bestedingsdoel vooraf door de gemeenteraad vastgesteld. Dit kan betrekking hebben op incidentele uitgaven, zoals de (gedeeltelijke) dekking van kapitaallasten van investeringen.

Egalisatiefunctie

Reserves kunnen worden ingezet om schommelingen in baten en lasten over de jaren heen te egaliseren. Hiermee worden pieken en dalen in de exploitatiebegroting beperkt. Daarnaast kunnen egalisatiereserves worden gebruikt om ongewenste schommelingen in tarieven voor derden te voorkomen.

2.2.3 Bijzonderheden reserves

Structureel en reëel begrotingsevenwicht

Een belangrijk criterium voor de meerjarenbegroting, dat ook door de toezichthouder wordt gehanteerd, is het structureel en reëel begrotingsevenwicht. Dit criterium speelt ook een rol bij de inzet van reserves. Uitgangspunt is dat de begroting structureel in evenwicht is, zonder structurele bijdragen vanuit reserves. De basisregel luidt: structurele lasten worden gedekt door structurele baten binnen de exploitatie.

Vanaf begrotingsjaar 2026 staat de toezichthouder een uitzondering op deze basisregel toe. Gemeenten mogen in een begrotingsjaar maximaal 10% van het surplus van de algemene reserve inzetten om tot een sluitende begroting te komen.

Het surplus betreft dat deel van de algemene reserve dat niet benodigd is voor het afdekken van risico's (weerstandscapaciteit). Voorwaarde is dat de solvabiliteit vóór onttrekking aan de reserve minimaal 20% bedraagt. Solvabiliteit geeft aan in hoeverre een organisatie haar schulden op de lange termijn kan betalen met het eigen vermogen. Het is dus een maatstaf voor de financiële weerbaarheid en gezondheid van een organisatie, zoals een gemeente of bedrijf.

De solvabiliteit wordt vaak uitgedrukt in een percentage:

$$\text{Solvabiliteit} = \frac{\text{Eigen vermogen}}{\text{Totaal vermogen}} * 100\%$$

Voorbeeld

De algemene reserve bedraagt per 1 januari 2026 € 18 miljoen. De benodigde weerstandscapaciteit voor risico's is € 4 miljoen. Het surplus bedraagt daarmee € 14 miljoen. Hiervan mag maximaal 10% worden ingezet, oftewel € 1,4 miljoen.

Indien de solvabiliteit vóór onttrekking hoger is dan 20%, kan dit bedrag worden ingezet om de begroting sluitend te maken, bijvoorbeeld voor het begrotingsjaar 2027.

Negatieve reserves

Op grond van het BBV mogen reserves niet negatief zijn. Negatieve (bestemmings)reserves zijn niet verenigbaar met de aard en functie van reserves en zijn derhalve niet toegestaan.

2.3. Voorzieningen

2.3.1 Definitie

Een voorziening is een apart gezet bedrag voor voorzienbare lasten die voortvloeien uit risico's en verplichtingen waarvan de omvang en/of het tijdstip van optreden per balansdatum onzeker zijn. De daarmee samenhangende uitgaven vinden naar verwachting in de toekomst plaats, maar vloeien voort uit feiten en omstandigheden die zich vóór de balansdatum hebben voorgedaan.

In tegenstelling tot reserves zijn de vorming, voeding en aanwending van voorzieningen niet vrij. Aan voorzieningen liggen namelijk verplichtingen ten grondslag. Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft voor in welke gevallen een voorziening moet worden gevormd.

Voorzieningen kennen de volgende kenmerken:

- Een voorziening behoort tot het vreemd vermogen;
- Een voorziening wordt gevormd ten behoeve van een verplichte uitgave (of risico). Een verplichte uitgave kan ook een verlies zijn;
- De omvang van een voorziening is gelijk aan de omvang van de (geschatte) verplichting (of het risico);
- Een voorziening betreft een bestaande verplichting of een voorzienbaar risico waarvan de omvang en/of het tijdstip van afwikkeling onzeker is.

Risico's waarvoor geen voorziening kan worden gevormd, maar die wel financieel van betekenis zijn, worden opgenomen in het risicoprofiel behorende bij de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Het zijn mogelijke risico's zonder directe verplichting of onvoldoende zekerheid

Vanwege het verplichtende karakter van de onderliggende uitgaven is het college bevoegd om, binnen de gestelde kaders, uitgaven ten laste van een voorziening te doen. Voor het vormen van een voorziening is in beginsel een raadsbesluit vereist, bijvoorbeeld bij het instellen van een onderhoudsvoorziening op basis van een door de raad vastgesteld beheerplan. Een afzonderlijk raadsbesluit is niet nodig indien de voorziening rechtstreeks voortvloeit uit bestaande verplichtingen, wet- en regelgeving of reeds vastgestelde financiële kaders.

De omvang van voorzieningen dient toereikend te zijn om de achterliggende verplichtingen volledig af te dekken.

2.3.2 Soorten voorzieningen

De gemeente onderscheidt de volgende soorten voorzieningen:

Onderhoudsvoorzieningen

Voor voorzieningen die zijn ingesteld om kosten voor het in stand houden van kapitaalgoederen te dekken, dienen actuele meerjarenonderhoudsplannen (MJOP's) beschikbaar te zijn. Groot onderhoud wordt bekostigd vanuit deze voorziening. Vervangingsinvesteringen maken hier in beginsel geen onderdeel van uit, tenzij dit expliciet is onderbouwd.

Verliesvoorzieningen

Een verliesvoorziening wordt gevormd wanneer vaststaat dat een risico zich zal voordoen en niet meer kan worden afgewend. In dat geval maakt het risico geen onderdeel meer uit van het risicoprofiel en de weerstandscapaciteit. Er wordt dan een voorziening gevormd om het (verwachte) verlies af te dekken.

Specifiek te besteden middelen van derden

Dit betreft voorzieningen die worden gevormd uit bijdragen van derden (niet zijnde overheden), waaraan een specifieke besteding is verbonden.

Voorzieningen uit heffingen voor toekomstige vervangingsinvesteringen

Dit zijn voorzieningen die worden gevormd uit opbrengsten van heffingen, zoals rioolheffing, en die worden ingezet voor toekomstige vervangingsinvesteringen.

Personele voorzieningen

Deze voorzieningen worden gevormd voor toekomstige personele verplichtingen die voortvloeien uit in het verleden opgebouwde (rechtspositionele) rechten.

2.3.3 Functies voorzieningen

Op basis van het BBV worden twee hoofdfuncties van voorzieningen onderscheiden:

Egalisatiefunctie

Voorzieningen kunnen worden gevormd om tarieven van wettelijk gesloten stelsels over de jaren heen te egaliseren. Hierbij wordt een deel van de opbrengsten ingezet ter dekking van lasten in andere jaren, zodat schommelingen in worden beperkt.

Bestedingsfunctie

Voorzieningen worden gevormd voor toekomstige uitgaven die voortvloeien uit verplichtingen of risico's, waarvan de omvang en/of het tijdstip van optreden nog onzeker is.

Het onderscheid is tussen

voorziening = concrete/verplichtende onzekerheid;
weerstandsvermogen/risicoprofiel = mogelijke risico's zonder directe verplichting of onvoldoende zekerheid.

2.3.4 Bijzonderheden voorzieningen

Algemeen

Niet alle posten die de naam "voorziening" dragen, worden als voorziening in de zin van het BBV verwerkt. Sommige posten, zoals de voorziening dubieuze debiteuren en verliesvoorzieningen bij grondexploitaties, betreffen waardecorrecties op activa en worden daarom niet als afzonderlijke voorziening gepresenteerd op de balans. (zie bijlage 4)

3. Kadere beleid en beheer van reserves en voorzieningen

In dit hoofdstuk worden de beleids- en beheeraspecten met betrekking tot reserves uitgewerkt. Het betreft de kadere op basis waarvan het omgaan met gemeentelijk vermogen via reserves wordt ingericht.

Uitgangspunten

Bij het beleid rond reserves worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- **Transparantie:** het instellen, toevoegen aan en onttrekken van reserves vindt plaats op basis van expliciete raadsbesluiten.
- **Doelmatigheid:** aan het vormen van reserves liggen inhoudelijke en afgewogen argumenten ten grondslag. Het doel en de omvang van een reserve zijn duidelijk en onderbouwd.
- **Integrale afweging:** inzet van middelen vindt plaats binnen een integrale afweging, waarbij de schaarste van middelen in oenschouw wordt genomen.

3.1. Instellen van een reserve

Een reserve kan worden ingesteld op basis van de volgende gronden:

Concrete incidentele doelen

Een reserve kan worden gevormd voor een door de raad vastgesteld incidenteel doel. Hierbij wordt gemotiveerd waarom reservering noodzakelijk is voor het realiseren van het doel. Indien realisatie uitblijft binnen de gestelde termijn, vindt heroverweging door de raad plaats. Dit kan leiden tot handhaving van de reserve of vrijval van de middelen naar de algemene reserve.

Egalisatie van tarieven

Een reserve kan worden ingezet voor het egaliseren van ongewenste schommelingen in tarieven, zowel richting derden als intern, indien sprake is van middelen waarvoor geen terugbetalingsverplichting geldt bij niet-besteding.

Budgetrecht van de raad

Het instellen van reserves raakt het budgetrecht van de raad. Daarom wordt voor het instellen van een reserve altijd een expliciet raadsbesluit genomen. In de regel vindt besluitvorming plaats via de kadernota of de begroting.

Na besluitvorming wordt de reserve administratief verwerkt en conform besluit gevoed en aangewend.

Instellingscriteria

Het instellen van een reserve maakt het mogelijk om middelen nu te reserveren voor toekomstige doelen, zonder toekomstige begrotingsruimte te belasten. Tegelijkertijd betekent dit dat toekomstige budgettaire druk kan ontstaan wanneer activiteiten worden voortgezet of investeringen moeten worden vervangen. Daarom wordt terughoudend omgegaan met het instellen van reserves. Een reserve wordt alleen ingesteld wanneer sprake is van een concreet, afgebakend doel met een duidelijke financiële onderbouwing en tijdshorizon.

Een voorstel tot instelling van een reserve bevat ten minste de volgende gegevens:

1. Benaming van de in te stellen reserve;
2. Soort reserve (algemeen, bestemming, dekking);
3. Functie reserve (buffer, egalisatie, of besteding)
4. Beleidsdoel (inclusief doelstelling) waarvoor de reserve wordt gevormd;
5. Maximale hoogte van de reserve;
6. Storting en onttrekking op basis van begrotingsbasis of realisatiebasis;
7. Bij bestemmingreserve(indien mogelijk) een bestedingsplan
8. Instellingsjaar en het jaar van opheffing (waar relevant).

3.2. Wijzigen doel of bestemming

De raad kan te allen tijde het doel of de bestemming wijzigen. Voor een dergelijke wijziging is altijd een raadsbesluit nodig.

3.3. Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Het budgetrecht van de raad vereist dat toevoegingen aan en onttrekkingen uit reserves zoveel mogelijk vooraf worden bepaald in de begroting. Voorgenomen en gerealiseerde mutaties worden daarom afzonderlijk zichtbaar gemaakt in de begroting (autorisatie) en de jaarrekening (verantwoording).

Onttrekking op basis van begrote uitgaven

De hoofdregel binnen het BBV is dat een in de begroting opgenomen onttrekking aan een reserve ook daadwerkelijk ten gunste van de exploitatie wordt uitgevoerd voor hetzelfde bedrag. Indien de werkelijke lasten afwijken van de begroting, komt dit verschil tot uiting in het rekeningresultaat.

De raad kan vervolgens bij de resultaatbestemming besluiten om (een deel van) het resultaat opnieuw toe te voegen aan de betreffende reserve, zodat middelen beschikbaar blijven voor uitvoering in een volgend jaar. Er wordt nooit meer onttrokken dan door de raad is geautoriseerd.

Bij egalisereserves vindt toevoeging en onttrekking altijd plaats op basis van realisatie (werkelijke bedragen).

Onttrekking op basis van werkelijke uitgaven

In afwijking van bovenstaande kan in specifieke gevallen worden gekozen voor onttrekking op basis van werkelijke uitgaven. Dit voorkomt dat in de jaarrekening omvangrijke resultaatbestemmingen moeten worden voorgesteld.

Voorwaarde hierbij is dat de onttrekking niet hoger is dan het door de raad geautoriseerde bedrag. Per reserve wordt vooraf vastgelegd of onttrekking plaatsvindt op basis van begroting of realisatie.

3.4. Algemene reserve

De volgende uitgangspunten worden gehanteerd voor de algemene reserve:

1. Normering van de algemene reserve

Conform de motie Aanwending Algemene Reserve van 27 juni 2024 wordt uitgegaan van een ondergrens van € 17 miljoen voor de algemene reserve. Per 1 januari 2026 bedraagt de algemene reserve € 17,8 miljoen.

De ondergrens is als volgt onderbouwd:

- a) de minimale omvang is gebaseerd op de benodigde weerstandscapaciteit voor het afdekken van risico's en een gewenste solvabiliteit van 20%;
- b) hieraan is een buffer toegevoegd voor het opvangen van financiële tegenvallers.

Aanwending van de vrije ruimte

De aanwending van de algemene reserve is primair een politiek-bestuurlijke afweging en kan niet volledig worden vastgelegd in vaste regels. De onderstaande uitgangspunten dienen als toetsingskader bij de beoordeling van bestedingen uit de vrije ruimte. De gemeenteraad kan hier te allen tijde van afwijken.

2. Uitgangspunten voor aanwending:

Geen potverteren; rendement als uitgangspunt

Aanwending van de algemene reserve dient bij te dragen aan rendement. Dit kan financieel rendement zijn (bijvoorbeeld lagere toekomstige lasten) of maatschappelijk rendement (maatschappelijke meerwaarde). In het laatste geval ligt de nadruk op beleidsinhoudelijke afwegingen.

Verlaging van exploitatielasten

Aanwending kan plaatsvinden wanneer dit leidt tot structurele verlaging van toekomstige exploitatielasten. Bijvoorbeeld door vervanging van verouderde installaties door energiezuinige alternatieven, waardoor energie- en onderhoudskosten dalen.

Investerings met terugverdien capaciteit

De algemene reserve kan worden ingezet als aanjager voor investeringen die zonder deze bijdrage niet tot stand komen, maar zich op termijn (gedeeltelijk) terugverdienen, zoals energiebesparende maatregelen in gemeentelijk vastgoed.

Investerings in duurzaamheid

Investerings in duurzaamheid kunnen zowel maatschappelijk als financieel rendement opleveren. De algemene reserve kan worden ingezet om dergelijke investeringen te versnellen of mogelijk te maken, bijvoorbeeld door het plaatsen van zonnepanelen op gemeentelijke gebouwen.

3. Eénmalig karakter van aanwending

Aanwendingen uit de algemene reserve hebben een eenmalig karakter. Structurele of jaarlijks terugkerende uitgaven komen niet in aanmerking voor dekking uit de algemene reserve.

4. Prioritering en afweging

Bij meerdere mogelijke aanwendingen wordt prioriteit gegeven aan investeringen die voortvloeien uit wettelijke verplichtingen. Indien meerdere voorstellen gelijktijdig voldoen aan de uitgangspunten, vindt een integrale afweging plaats, waarbij onder meer wordt gekeken naar het onderscheid tussen wettelijke en niet-wettelijke opgaven.

3.5. Dekkingsreserves

Terughoudend omgaan met het instellen van nieuwe dekkingsreserves

Voor het realiseren van investeringen worden in sommige gevallen dekkingsreserves ingesteld. Dit betreft met name investeringen in sportaccommodaties en gemeentelijke gebouwen.

Een (deel van de) algemene reserve of exploitatie wordt daarbij afgezonderd, waarna gedurende de afschrijvingsperiode de jaarlijkse afschrijvingslasten ten laste van deze reserve worden gebracht. Dit leidt tot lagere exploitatielasten gedurende de looptijd van de investering.

Op dit moment wordt circa € 1,2 miljoen aan jaarlijkse afschrijvingslasten via dekkingsreserves gedekt (exclusief de afschrijvingslasten van Nieuw Boekhorst en Centrumvisie).

Na afloop van de afschrijvingsperiode ontstaat de situatie dat voor vervanging opnieuw financiële ruimte in de exploitatie moet worden gevonden. Gelet hierop wordt terughoudend omgegaan met het instellen van nieuwe dekkingsreserves.

Voorgenomen dekkingsreserve onderwijshuisvesting

In het collegevoorstel Z 25 422938 Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2025–2040 gemeente Teylingen wordt voorgesteld om met ingang van 2027 een dekkingsreserve onderwijshuisvesting in te stellen.

Voorgesteld wordt jaarlijks € 225.000 toe te voegen aan deze reserve. De dekking bedraagt 33% van de structurele stelpost autonome ontwikkelingen die vanaf 2027 in de begroting is opgenomen.

3.6. Heroverwegingen bestaande reserves

Heroverweging van bestaande reserves vindt plaats bij het opstellen en vaststellen van de slotwijziging. Hierbij gelden de volgende uitgangspunten:

- Bestemmingsreserves worden ter vrijval voorgesteld indien de omvang kleiner is dan € 100.000;
- Bestemmingsreserves worden heroverwogen indien gedurende vier achtereenvolgende jaren geen onttrekkingen hebben plaatsgevonden;
- Bestemmingsreserves vallen uiterlijk één jaar na realisatie van het inhoudelijk doel of afronding van het project of de activiteit vrij, tenzij expliciet wordt besloten tot verlenging.

Indien wordt afgeweken van bovenstaande uitgangspunten, bijvoorbeeld bij verlenging van een reserve, wordt dit gemotiveerd toegelicht binnen de P&C-cyclus

3.7. Opheffen van bestaande reserves

Reserve openbare verlichting (stand per 31-12-2025: € 200.000)

In 2026 valt het resterende saldo van de reserve Openbare Verlichting (€ 200.000) vrij en wordt dit overgeheveld naar de algemene reserve.

3.8. Financiële verwerking wijzigingen

Het samenvoegen, opheffen en initiëren van de reserves en voorzieningen wordt per einde jaar verwerkt (in een jaarrekening).

3.9. Voorzieningen

Beheerplan gekoppeld aan voorziening

Nieuwe onderhoudsvoorzieningen worden uitsluitend ingesteld indien een door de raad vastgesteld beheerplan aanwezig is. In het beheerplan worden het gewenste kwaliteitsniveau en de daarbij behorende financiële middelen (dotatie) expliciet vastgelegd.

Bijlage 1 Overzicht Algemene reserve, bestemmingsreserves en voorzieningen

Algemene Reserve	
Type reserve:	Algemene reserve
Functie:	Buffer
Doel:	De reserve bevat gelden, waaraan door de raad nog geen bestemming is gegeven. In principe is de algemene reserve vrij aanwendbaar. Deze reserve dient als buffer voor de afdekking van risico's en heeft een inkomensfunctie doordat een deel van de rente wordt toegerekend naar de exploitatie.
Saldo per 1 januari 2026	17.738.000
Gewenste omvang:	€ 17.000.0000
Dotatie:	Dotatie is mogelijk indien de raad daar specifiek toe beslist.
Onttrekking:	Nadelige resultaten jaarrekening, risico's.
Rentesystematiek:	n.v.t.
Geblokkeerd:	Nee
Looptijd:	Onbepaalde tijd.
Opmerkingen:	

Bestemmingsreserves

Reserve Bodemsanering	
Type reserve:	Bestemmingsreserve
Doel:	Deze reserve is bestemd voor de dekking van het gemeentelijke aandeel in de kosten van bodemsaneringen.
Saldo per 1 januari 2026	€ 626.929
Gewenste omvang:	Niet bepaald
Dotatie:	De reserve is gevoed door een Provinciale bijdrage aangevuld met een gemeentelijke bijdrage.
Onttrekking:	Onttrekkingen vinden plaats als een bodemsanering heeft plaatsgevonden.
Rentesystematiek:	n.v.t.
Geblokkeerd:	Nee
Looptijd:	Onbepaald, zolang er grondsaneringen lopen.

Reserve Sociale woningbouw	
Type reserve:	Bestemmingsreserve
Doel:	Deze reserve is bestemd voor de dekking om elders in de gemeente worden ingezet om sociale woningbouw te realiseren.
Saldo per 1 januari 2026	€ 742.169
Gewenste omvang:	Niet bepaald
Dotatie:	De reserve wordt gevoed met inkomsten sociale woningbouw uit anterieure overeenkomsten die tussen gemeenten en projectontwikkelaars en andere grondeigenaren wordt gesloten.
Onttrekking:	Onttrekkingen vinden plaats na toestemming van de raad
Rentesystematiek:	n.v.t.
Geblokkeerd:	Nee
Looptijd:	Onbepaald.

Reserve investeringsstrategie Holland Rijnland	
Type reserve:	Bestemmingsreserve
Doel:	Deze reserve is bestemd voor het opvangen van en om investeringen in maatschappelijke zorg in de toekomst mogelijk te maken conform de afspraken in de regio Holland Rijnland.
Saldo per 1 januari 2026	
Gewenste omvang:	Niet bepaald
Dotatie:	De reserve is gevoed door niet bestede middelen ontvangen van de gemeente Leiden en mogelijk in de toekomst middelen niet bestede middelen ontvangen van het Rijk.
Onttrekking:	Onttrekkingen vinden plaats als kosten en investeringen het jaarlijks ontvangen bedrag overschrijden.
Geblokkeerd:	Nee
Looptijd:	Onbepaald

Reserve Woonfonds	
Type reserve:	Bestemmingsreserve
Doel:	Door een woonfonds in te stellen voor de realisatie van het, in het woonprogramma 2020-2024 genoemde, middensegment streven we

	naar het vergroten van de toegankelijkheid en betaalbaarheid van woningen in het middensegment.
Saldo per 1 januari 2026	€ 4.120.457
Gewenste omvang:	Niet bepaald
Dotatie:	Eenmalig uit de Algemene Reserve conform raadsbesluit Z-24-372548
Geblokkeerd:	Nee
Looptijd:	Onbepaald

Reserve Startersleningen	
Type reserve:	Bestemmingsreserve
Doel:	Het bevorderen en stimuleren van de woonkansen voor startende woningeigenaren.
Saldo per 1 januari 2026	€ 5.653.454
Gewenste omvang:	€ 5.531.364 op basis van nota reserve en voorzieningen 2018
Dotatie:	De opbrengst van de verkoop aandelen Bouwfonds is gestort in het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting.
Onttrekking:	De financiering van startersleningen.
Rentesystematiek:	n.v.t.
Geblokkeerd:	Nee
Looptijd:	Afhankelijk van de looptijd van de laatst verstrekte lening.

Reserve Kunstwerk	
Type reserve:	Bestemmingsreserve
Doel:	Deze reserve is bestemd het aanschaffen van kunstwerken.
Saldo per 1 januari 2026	€ 135.000
Gewenste omvang:	€ 80.000
Dotatie:	Jaarlijks wordt het budget voor kunstwerken ad € 30.000 in deze reserve gestort.
Onttrekking:	Onttrekkingen vinden plaats als er een kunstwerk wordt aangeschaft.
Rentesystematiek:	n.v.t.
Geblokkeerd:	Nee
Looptijd:	Onbepaald.

Reserve Duurzaamheidsleningen	
Type reserve:	Bestemmingsreserve
Doel:	Deze reserve is bestemd voor particuliere duurzaamheids investeringen.
Saldo per 1 januari 2026	€ 2.501.249
Gewenste omvang:	€ 998.522
Dotatie:	De gemeente heeft in 2014 € 598.522 aan de SVN overgemaakt. Daarnaast heeft de raad nog eens € 400.000 gereserveerd indien de SVN vraagt om een aanvullende storting.
Onttrekking:	Indien de SVN in de toekomst om een aanvullende storting vraagt zal dat ten laste worden gebracht van deze reserve.
Rentesystematiek:	n.v.t.
Geblokkeerd:	Nee
Looptijd:	n.v.t.

Dekkingsreserves	
Type reserve:	Bestemmingsreserve
Doel:	Dekken van kapitaallasten investering
Dotatie:	Deze reserves zijn bij aanvang gevuld door een onttrekking uit de algemene reserve.
Onttrekking:	De kapitaallasten van de bijbehorende investering
Geblokkeerd:	Nee
Looptijd:	Gelijk aan afschrijvingstermijn bijbehorende investering.
Opmerkingen:	Onderstaand een overzicht van de huidige dekkingsreserves, met daarbij aangegeven: de omvang per 1 januari 2026 de einddatum van de looptijd het gehanteerde rentepercentage

Naam dekkingsreserve	Stand per 1 januari 2026	Einddatum
Bedragen in €		looptijd
Dekkingsreserve nieuwbouw gemeentehuis Sassenheim	€ 890.816	2031
Dekkingsreserve park Rusthoff	€ 415.033	2033
Dekkingsreserve sportcomplex Rode Molenpolder	€ 1.754.708	2035
Dekkingsreserve Sportcomplex Vijfmeiweg	€ 266.576	2037
Dekkingsreserve sportcomplex Wasbeek, korfbal	€ 573.667	2037
Dekkingsres. sport- en recreatiecomplex Wasbeek	€ 161.879	Verschillend, afhankelijk van soort investering (gebouw/materiaal/installaties)
Dekkingsreserve sporthal Voorhout	€ 158.227	2042
Dekkingsreserve sporthal De Korf	€ 1.087.136	Verschillend, afhankelijk van soort investering (gebouw/materiaal/installaties)
Dekkingsreserve jongerencentrum Voorhout	€ 692.363	2042
Dekkingsreserve jongerencentrum Sassenheim	€ 365.401	2039
Dekkingsreserve sociaal cultureel centrum 't Onderdal	€ 1.407.610	2040
Dekkingsreserve Scojesa	€ 86.785	2041
Dekkingsreserve Tjarda	€ 85.864	2041
Dekkingsreserve brandweergarage Warmond	€ 431.179	2039
Dekkingsreserve uitvoeringsplannen Centrumvisie	€ 19.666.731	Verschillend, afhankelijk van soort investering (gebouw/materiaal/installaties)
Dekkingsreserve Verlichting Spoorpad	€ 81.394	2040
Dekkingsreserve Noordelijke Randweg	€ 4.250.000	Verschillend, afhankelijk van soort investering (gebouw/materiaal/installaties)
Dekkingsreserve Nieuw Boekhorst	€ 18.000.000	Verschillend, afhankelijk van soort investering (gebouw/materiaal/installaties)
Dekkingsreserve ontwikkeling sportpark Roodemolen	€ 2.259.764	2040
Totaal dekkingsreserves	€ 52.635.133	

Overzicht voorzieningen

Voorziening vervangingsinvesteringen riolering	
Doel:	Op basis van het Integraal Afwaterketenplan (IAWKP) de investeringen van de riolering op peil houden en de werkzaamheden planmatig uitvoeren tegen jaarlijks gelijke kosten.
Saldo per 1 januari 2026	€ 7.294.427
Gewenste omvang:	Afhankelijk van actueel vastgestelde IAWKP.
Dotatie:	Jaarlijkse dotatie is bepaald op ongeveer 1 miljoen Het huidig vastgestelde plan is het IAWKP (Integraal Afvalwaterketenplan) 2026-2031.
Onttrekking:	De onttrekkingen zijn opgenomen in het IAWKP
Rentesystematiek:	N.v.t.
Geblokkeerd:	Nee
Looptijd:	Afhankelijk van looptijd beheerplan.
Opmerkingen:	Iedere vijf jaar wordt het Integraal Afvalwaterketenplan geactualiseerd. Het gewenste kwaliteitsniveau bepaald de hoogte van de dotatie en onttrekkingen.

Egalisatie Voorzieningen Groot Onderhoud Gemeentelijke Gebouwen, Wegen/Tunnels/Riolering	
Doel:	Op basis van het onderhoudsplannen wordt het onderhoud aan gemeentelijke gebouwen/wegen/tunnels/beschoeiingen/riolering op peil gehouden en worden de werkzaamheden planmatig uitgevoerd tegen jaarlijks gelijke kosten.
Saldo per 1 januari 2026	€ 4.131.820
Gewenste omvang:	Onderhoudsplannen worden 4-jaarlijks geactualiseerd waarbij ook de nieuwe storting in de voorziening wordt bepaald conform de gestelde eisen van de BBV
Dotatie:	€ 900.000 per jaar op basis van in 2024 geactualiseerde meerjaren onderhoudsplannen voor de periode 2025-2034.
Onttrekking:	De onttrekkingen zijn opgenomen in het meerjarenonderhoudsplan.
Rentesystematiek:	N.v.t.
Geblokkeerd:	Nee
Looptijd:	Afhankelijk van looptijd beheerplannen

Voorziening Pensioenfonds (ex) wethouders	
Doel:	Voorziening van gelden voor de uitbetaling van pensioengelden voor (ex) wethouders.
Saldo per 1 januari 2026	€ 3.552.720
Gewenste omvang:	Op basis van (externe) actuariële berekeningen wordt de reservering bepaald voor de uitkering van de pensioenverplichtingen.
Dotatie:	Jaarlijkse dotatie is afhankelijk van jaarlijks berekende reservering per (ex) wethouder.
Onttrekking:	De onttrekkingen vindt plaats op de jaarlijkse uitbetaling van de pensioenen en bij pensioenbreuk van de uitkering van het pensioen ineens.
Looptijd:	Onbepaalde tijd.
Opmerkingen:	Bepalend voor het instellen van deze voorziening is het ongelijkmatig karakter van de verplichting. De jaarlijks soms aanzienlijke fluctuatie door mogelijke (tussentijdse) wethouderswisselingen is hierbij een belangrijke wegingsfactor. De verplichtingen en daarmee de fluctuaties ervan worden nog verhoogd als oud-wethouders de gevormde pensioenrechten opeisen bij een pensioenbreuk. Het betreft verder wisselingen binnen een relatief kleine groep, de jaarlijkse schommelingen in de verplichtingen in verband met pensioenen en wachtgeld wethouders zijn al snel aanzienlijk.

Voorziening Hoogkamer Groen Nazorg	
Doel:	Verzorgen van groen na oplevering van het project Hoogkamer.
Saldo per 1 januari 2026	65.470
Gewenste omvang:	Bedrag is gestort door de ontwikkelaar en wordt in drie jaar opgemaakt
Dotatie:	n.v.t.
Onttrekking:	In 2026 € 65.470 laatste jaar
Geblokkeerd:	Nee

Voorziening verliezen facilitaire projecten	
Doel:	Voorziening ter dekking van niet verhaalbare kosten van facilitaire projecten.
Saldo per 1 januari 2026	255.773
Gewenste omvang:	Bedrag is gestort door de ontwikkelaar en wordt in drie jaar opgemaakt
Dotatie:	Bij winsten wordt de winst gedoteerd
Onttrekking:	Bij verliezen wordt het verlies onttrokken.
Looptijd:	Onbepaald

Voorziening Grondexploitatie Langeveld

Doel:	Voorziening voor het opvangen van een eventuele negatieve afrekening van de grondexploitatie.
Saldo per 1 januari 2026	€ 609.000
Gewenste omvang:	Afhankelijk van risico-inschatting
Dotatie:	Afhankelijk van risico-inschatting
Onttrekking:	Wordt bepaald bij het jaarlijks actualiseren van de grondexploitatie.
Looptijd:	Totdat grondexploitatie is opgeleverd en afgerekend.

Voorziening parkeerbonds

Doel:	In het Parkeerbonds worden de bijdragen gestort van ondernemers, die verplicht zijn bij uitbreiding van hun onderneming een financiële bijdrage in te leveren aan parkeerfaciliteiten. De gemeente is verplicht voor de nieuw aan te leggen parkeerplaatsen zorg te dragen.
Saldo per 1 januari 2026	42.000
Gewenste omvang:	n.v.t.
Dotatie:	Afhankelijk van projecten
Onttrekking:	Afhankelijk van projecten
Geblokkeerd:	Nee

Voorziening Egalisatie afval

Doel:	Teveel betaalde afvalstoffenheffing van inwoners. Voorziening wordt ingezet op een later moment ter dekking voor het tarief of tegenvallers in exploitatie
Saldo per 1 januari 2026	€ 294.600
Gewenste omvang:	Maximaal € 1.000.000
Dotatie:	Op basis van exploitatie resultaat van het boekjaar
Onttrekking:	Op basis van exploitatie resultaat van het boekjaar
Geblokkeerd:	Nee
Looptijd	Het is verplicht om een voorziening te hebben

Bijlage 2 Overzicht reserves en voorzieningen per 1 januari 2026

Reserves

	Saldo begin jaar 2025	Toevoeging resultaat	Storting	Ontrekking	Saldo einde jaar 2025
Algemene reserve	22.998.166	2.838.382	1.775.954	9.874.608	17.737.894
Totaal algemene reserves	22.998.166	2.838.382	1.775.954	9.874.608	17.737.894
Reserve bodemsanering	626.928	-	-	-	626.928
Reserve sociale woningbouw	742.169	-	-	-	742.169
Reserve startersleningen (SVn)	5.591.871	-	-	-	5.591.871
Reserve duurzaamheidsleningen (SVn)	2.498.248	-	-	-	2.498.248
Reserve investeringsstrategie Holland Rijnland	26.157	-	-	-	26.157
Reserve kunst in de buitenruimte	135.000	-	15.000	-	150.000
Reserve IZA-gelden	12.183	-	-	12.183	-
Reserve openbare verlichting	200.000	-	-	-	200.000
Dekkingsreserve nieuwbouw gemeentehuis Sassenheim	1.038.549	-	-	147.733	890.816
Dekkingsreserve park Rusthoff	474.114	-	-	59.081	415.033
Dekkingsreserve sportcomplex Rode Molenpolder	1.929.716	-	-	175.008	1.754.708
Dekkingsreserve Sportcomplex Vijfmeiweg	287.040	-	-	20.464	266.576
Dekkingsreserve sportcomplex Wasbeek, korfbal	617.707	-	-	44.039	573.667
Dekkingsres. sport- en recreatiecomplex Wasbeek	188.056	-	-	26.176	161.879
Dekkingsreserve sporthal Voorhout	167.007	-	-	8.780	158.227
Dekkingsreserve sporthal De Korf	1.120.122	-	-	32.985	1.087.136
Dekkingsreserve jongerencentrum Voorhout	727.286	-	-	34.923	692.363
Dekkingsreserve jongerencentrum Sassenheim	391.457	-	-	26.056	365.401
Dekkingsreserve sociaal cultureel centrum 't Onderdak	1.507.999	-	-	100.389	1.407.610
Dekkingsreserve Scojesa	92.570	-	-	5.786	86.785
Dekkingsreserve Tjarda	91.997	-	-	6.133	85.864
Dekkingsreserve brandweergarage Warmond	454.687	-	-	23.508	431.179
Dekkingsreserve uitvoeringsplannen Centrumvisie	11.597.000	-	8.785.700	715.969	19.666.731
Dekkingsreserve Verlichting Spoorpad	85.227	-	-	3.838	81.389
Dekkingsreserve Noordelijke Randweg	4.500.000	-	-	249.990	4.250.010
Reserve Maatschappelijk Zorg	1.025.139	-	103.610	-	1.128.749
Dekkingsreserve Nieuw Boekhorst	18.000.000	-	-	-	18.000.000
Dekkingsreserve ontwikkeling sportpark Roodemolen	2.259.764	-	-	-	-
Woonfonds	4.035.715	-	84.742	-	4.120.457
Totaal bestemmingsreserves	60.423.707		8.989.052	1.693.042	65.459.952
Resultaat boekjaar	2.838.382				
Totaal reserves	86.260.255	2.838.382	10.765.006	11.567.650	83.197.846

Voorzieningen

Omschr. soort voorziening	Omschrijving voorziening	Boekwaarde 1/1	Stortingen	Werkelijke aanwending lopend dienstjaar	Boekwaarde 31/12/2025
Egalisatievoorzieningen -		4.098.981,24	912.031,00	879.193,18	4.131.819,06
Van derden verkregen midd. die specifiek be	Voorziening egalisatie afval	0,00	325.619,00	0,00	325.619,00
	Voorziening vervangingsinvesteringen riolering	6.421.333,01	1.031.572,00	158.477,72	7.294.427,29
	Voorziening parkeerfonds	42.000,00	0,00	0,00	42.000,00
Van derden verkregen midd. die specifiek besteed.. - Totaal		6.463.333,01	1.357.191,00	158.477,72	7.662.046,29
Voorzieningen grondexplootatie	Voorziening overige facilitaire projecten	255.772,91	0,00	0,00	255.772,91
	Voorziening grondexplootatie Langeveld	0,00	0,00	0,00	0,00
	Voorziening grondexplootatie Langeveld	609.000,00	0,00	0,00	609.000,00
Voorzieningen grondexplootatie - Totaal		864.772,91	0,00	0,00	864.772,91
Voorzieningen voor verplicht., verliezen, risico	Voorziening pensioenfondsen (ex-)wethouders	3.194.053,88	516.430,00	157.763,78	3.552.720,10
	Voorziening Hooghkamer Groen Nazorg	131.369,80	0,00	65.899,83	65.469,97
Voorzieningen voor verplicht., verliezen, risico's - Totaal		3.325.423,68	516.430,00	223.663,61	3.618.190,07
Geheel - Totaal		14.752.510,84	2.785.652,00	1.261.334,51	16.276.828,33

Bijlage 3 Begrippen lijst

De *balans* is het overzicht van bezittingen, schulden en het eigen vermogen op een bepaald moment. Op de balans zie je hoe de bezittingen gefinancierd zijn en hoe de financiële positie van de gemeente is. De rechterkant van de balans (creditzijde) bevat de passiva; het eigen vermogen (*reserves*) en het vreemd vermogen wat verdeeld is in *voorzieningen*, vaste schulden, vlottende schulden en verplichtingen die volgend jaar tot betaling komen (overlopende passiva).

Het *eigen vermogen* is een post op de balans en wordt gevormd door de *algemene reserve*, de *bestemmingsreserves* en het gerealiseerde resultaat. De omvang van het eigen vermogen wordt bepaald door het saldo van bezittingen en schulden.

De *exploitatie* geeft een overzicht van de verwachte en gerealiseerde lasten, baten, stortingen en onttrekkingen en laat per jaar zien of per saldo sprake is van een voor- of nadeel.

Het *vreemd vermogen* omvat de balansposten voorzieningen, vaste schulden, vlottende schulden en verplichtingen die in een volgend jaar tot betaling komen en ontvangen voorschotbedragen (EU en Nederlandse overheid) die ten bate komen van een volgend begrotingsjaar (overlopende passiva).

Voorzieningen zijn gevormd voor verplichtingen, verliezen en risico's die onzeker zijn, maar redelijkerwijs in te schatten. Het gelijkmatig verdelen van kosten van vervangingsinvesteringen die in een volgend jaar worden gemaakt waarvoor een heffing wordt geheven. En van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden. De voorzieningen zijn onderdeel van het vreemd vermogen.

De *solvabiliteit* geeft aan in welke mate de gemeente in staat is om aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Dit wordt uitgedrukt door de verhouding tussen het eigen vermogen en het balanstotaal, dus het totale vermogen. Hoe hoger het eigen vermogen, hoe beter de solvabiliteit. Een score lager dan twintig procent wordt als risicovol gezien.

Het *budgetrecht* van de gemeenteraad betreft de bevoegdheid om financiële middelen beschikbaar te stellen. Door de begroting vast te stellen geeft de gemeenteraad het college toestemming om per programma geld uit te geven aan de afgesproken activiteiten.

Bijlage 4 De meest relevante artikelen uit het Besluit Begroting en Verantwoording zijn:

Artikel 41

Onder de vaste passiva worden afzonderlijk opgenomen het eigen vermogen, de voorzieningen en de vaste schulden, met een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Artikel 42

1. Het eigen vermogen bestaat uit de reserves en het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening.
2. Het in het eerste lid bedoelde resultaat wordt afzonderlijk opgenomen als onderdeel van het eigen vermogen.

Artikel 43

1. In de balans worden de reserves onderscheiden naar:
 - a. de algemene reserve;
 - b. de bestemmingsreserves.
2. Een bestemmingsreserve is een reserve waaraan provinciale staten respectievelijk de raad een bepaalde bestemming heeft gegeven.

Artikel 44

1. Voorzieningen worden gevormd wegens:
 - a. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
 - b. op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten
 - c. verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
 - d. kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren;
 - e. de bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven als bedoeld in artikel 35, eerste lid, onder b.
2. Tot de voorzieningen worden ook gerekend van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen, bedoeld in artikel 49, onderdeel b; Voorzieningen worden niet gevormd voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume.

Artikel 45

Rentetoevoegingen aan voorzieningen zijn niet toegestaan.

Artikel 49

In de balans worden onder de overlopende passiva afzonderlijk opgenomen: verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume; de van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren; overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van het volgende begrotingsjaar komen. De voorschotten, bedoeld in het eerste lid, onderdeel b, worden uitgesplitst naar de ontvangen bedragen van;

- Europese overheidslichamen;
- het Rijk, en
- overige Nederlandse overheidslichamen.

Artikel 54

1. In de toelichting op de balans worden de aard en reden van elke reserve en de toevoegingen en onttrekkingen daaraan toegelicht. Per reserve wordt het verloop gedurende het jaar in een overzicht weergegeven. Daaruit blijken: het saldo aan het begin van het begrotingsjaar; de toevoegingen of onttrekkingen uit hoofde van het voorgaande boekjaar; de toevoegingen of onttrekkingen bij het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening; de verminderingen in verband met afschrijvingen op activa waarvoor een specifieke bestemmingsreserve is gevormd; het saldo aan het einde van het begrotingsjaar.

Artikel 55

1. In de toelichting op de balans worden de aard en reden van de voorzieningen, bedoeld in artikel 44 en de wijzigingen daarin toegelicht.

Per voorziening wordt het verloop gedurende het jaar in een overzicht weergegeven. Daaruit blijken:

het saldo aan het begin van het begrotingsjaar;

de toevoegingen;

ten gunste van de rekening van baten en lasten vrijgevallen bedragen;

de aanwendungen;

saldo aan het einde van het begrotingsjaar